

PRANEŠĖJŲ APSAUGOS ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO PRAKTINIAI ASPEKTAI

**Generalinės prokuratūros Vidaus tyrimų skyriaus vyriausiojo prokuroro padėjėja
Gintarė Bliujienė**

KODĖL SVARBI PRANEŠĖJŲ APSAUGA?

Viešajai ar privačiajai organizacijai dirbantys asmenys arba asmenys, kurie su tokia organizacija turi ryšių vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, dažnai pirmieji sužino apie tomis aplinkybėmis viešajam interesui kylančias grėsmes ar daromą žalą

2017 m. Komisijos užsakymu atliktame tyrime apskaičiuota, kad kasmet visoje ES dėl netinkamos pranešėjų apsaugos prarandama potenciali 5,8–9,6 mlrd. EUR nauda

Pranešėjų teikiami pranešimai yra ypač svarbūs įmonėms, kadangi nesugebėjus laiku indentifikuoti pažeidimų įmonėje gali grėsti baudos, ilgi teisminiai procesai bei atsirati nepataisoma žala įmonės reputacijai

2019 METŲ POKYČIAI

Vienose Europos valstybėse priimti nauji teisės aktai, kai kuriuo padaryti pakeitimai, gerinantys pranešėjų apsaugą

2019 m. spalio 23 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (EU) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos, numatanti minimalius pranešėjų apsaugos standartus ES

2020- 2024 METŲ IKITEISMINIŲ TYRIMŲ STATISTIKA

PAGAL PRANEŠĖJŲ APSAUGOS
ĮSTATYMĄ PATEIKTUS PRANEŠIMUS
PRADĖTI **65**

IKITEISMINIAI TYRIMAI:

- Nutraukta **34**
- Atliekama **17**
- Sustabdyta **3**
- Perduota teismui surašius kaltinamąjį aktą **4**
- Perduota teismui surašius kaltinamąjį aktą ir bylose jau priimti teismų sprendimai **-7**

BAIGTUOSE IKITEISMINIUOSE TYRIMUOSE NUSTATYTA ŽALA

NESUMOKĖTA MOKESČIŲ VALSTYBEI

37 973 494 EUR

KITOKIO POBŪDŽIO ŽALA (APLINKA, VISUOMENĖS SVEIKATA)

48 257 676 EUR

PAREIŠTA CIVILINIŲ IEŠKINIŲ

3 045 755 EUR

PRANEŠĖJŲ APSAUGOS INSTITUTO NAUDA

Į valstybės biudžetą
sumokėta

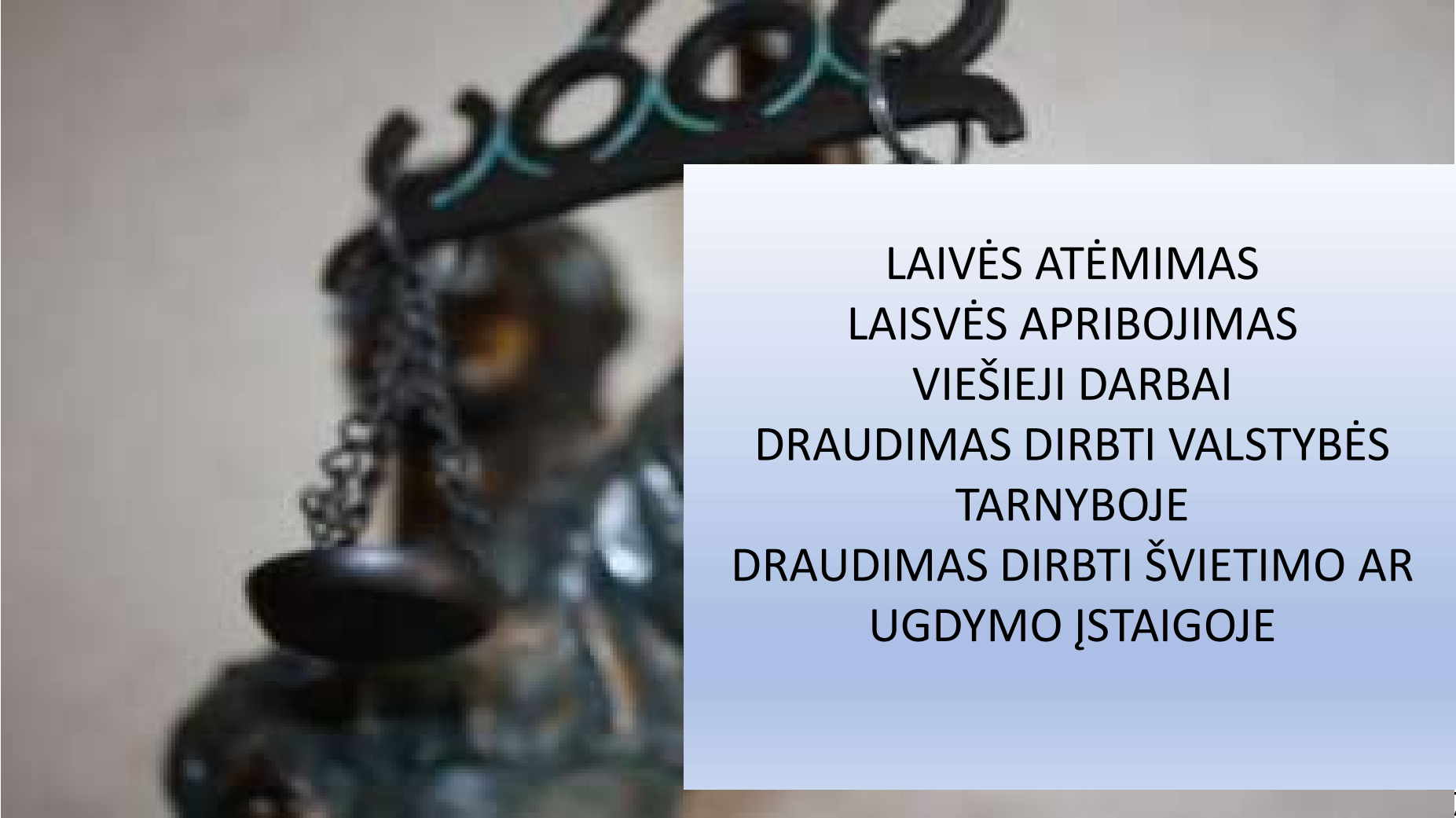
327 222 Eur

Tenkinta civilinių ieškinių

73463 Eur

Teismų sprendimais paskirtos baudžiamojo poveikio priemonės

LAIVĖS ATĖMIMAS
LAISVĖS APRIBOJIMAS
VIEŠIEJI DARBAI
DRAUDIMAS DIRBTI VALSTYBĖS
TARNYBOJE
DRAUDIMAS DIRBTI ŠVIETIMO AR
UGDYMO ĮSTAIGOJE

PRANEŠĖJO SAMPRATA

PRANEŠĖJAS

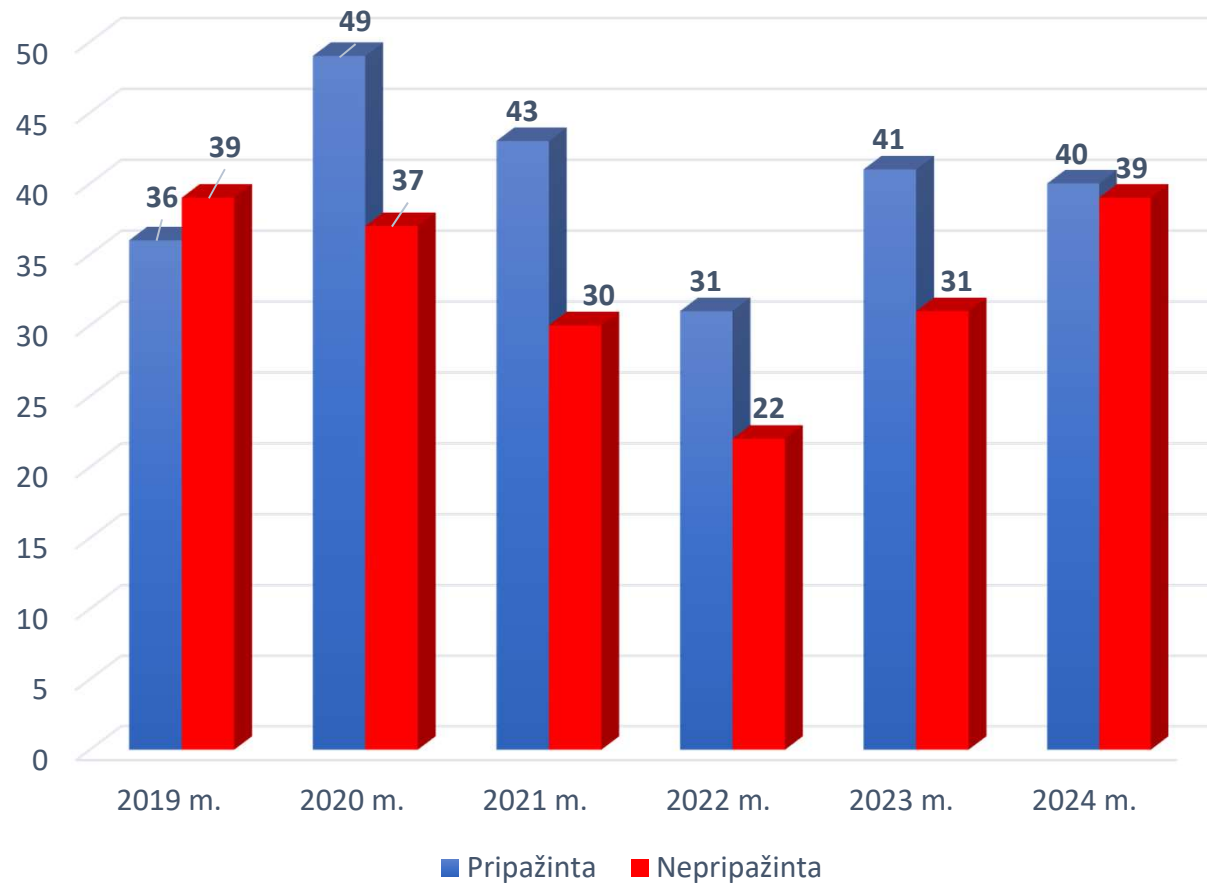
FIZINIS ASMUO TEIKIANTIS
INFORMACIJĄ APIE
PAŽEIDIMĄ ĮSTAIGOJE, SU
KURIA JŲ SIEJA (-O) DARBO
AR KITI SANTYKIAI
NURODYTI ĮSTATYME

KOMPETENTINGOS
INSTITUCIJOS PRIPAŽINTAS
PRANEŠĖJU

INFORMACIJA TEIKIAMA
SIEKiant APGINTI VIEŠĄJĮ
INTERESĄ

SPRENDIMAI DĖL PRANEŠĖJO STATUSO

APIE KĄ GALIMA PRANEŠTI?

- 1) pavojaus visuomenės saugumui ar sveikatai, asmens gyvybei ar sveikatai;
- 2) neteisėtos veiklos finansavimo;
- 3) neteisėto ar neskaidraus viešųjų lėšų ar turto naudojimo;
- 4) neteisėtu būdu įgyto turto;
- 5) kliudymo arba neteisėto poveikio teisėsaugos institucijų atliekamiems tyrimams ar teismams vykdamam teisingumą;
- 6) padaryto pažeidimo padarinių slėpimo, trukdymo nustatyti padarinių mastą;
- 7) pavojaus aplinkai;
- 8) kitų pažeidimų.

2024 m. pranešėjais pripažinti asmenys, pranešę apie šias veikas:

- 1) plagijavimas;
- 2) neteisėtas elektroninių duomenų perėmimas ir panaudojimas (pacientų perrašymas į kitą gydymo įstaigą be jų sutikimo);
- 3) nepagrįstai didesnės kainos už šilumą skaičiavimas vartotojams;
- 4) finansiniai pažeidimai (apgaulingas finansinės apskaitos tvarkymas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas);
- 5) korupciniai pažeidimai (piktnaudžiavimas, kyšininkavimas, prekyba poveikiu);
- 6) dokumentų klastojimas;
- 7) tarptautinių sankcijų pažeidimas;
- 8) psichologinio smurto (mobingo) taikymas;
- 9) vertimas valstybės tarnautojui trauktis iš pareigų;
- 10) pažeidimai vykdant viešuosius pirkimus;
- 11) teisės aktų, reglamentuojančių darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, pažeidimai;
- 12) sukčiavimas;
- 13) darbo teisės normų pažeidimai;
- 14) nepagrįstas nedarbingumo pažymėjimų išdavimas;
- 15) neteisėti valstybės tarnautojo veiksmai;
- 16) neracionalus/neskaidrus viešųjų lėšų naudojimas;
- 17) darbuotojams sistemingai neišmokamas visas priklausantis darbo užmokestis;
- 18) higienos normų pažeidimai;
- 19) Pranešėjų apsaugos įstatymo nuostatų nesilaikymas įstaigoje (netinkamas vidinio įstaigos kanalo veikimas);
- 20) pažeidimai ugdymo įstaigoje, susiję su netinkamu švietimo sistemos darbuotojo elgesiu;
- 21) neskaidriai vykdytas konkursas į valstybės tarnautojo pareigas;
- 22) asmens duomenų apsaugos pažeidimai.

INFORMACIJOS APIE PAŽEIDIMUS PATEIKIMO BŪDAI

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti:

Kompetentingai institucijai (LR prokuratūrai) tiesiogiai;

Įstaigoje per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą;

Viešai

PRANEŠIMŲ NAGRINĖJIMAS PROKURATŪROJE

PRANEŠIMAI PATEIKIAMI VIDAUS TYRIMŲ
SKYRIAUS VYRIAUSIAJAM PROKURORUI

PERDUODAMA VERTINTI SKYRIAUS PROKURORUI,
KURIS PER 10 D.D PRIIMA SPRENDIMĄ

PRIPAŽINTI ASMENĮ
PRANEŠĖJU

NENAGRINĖTI

NEPRIPAŽINTI ASMENS
PRANEŠĖJU

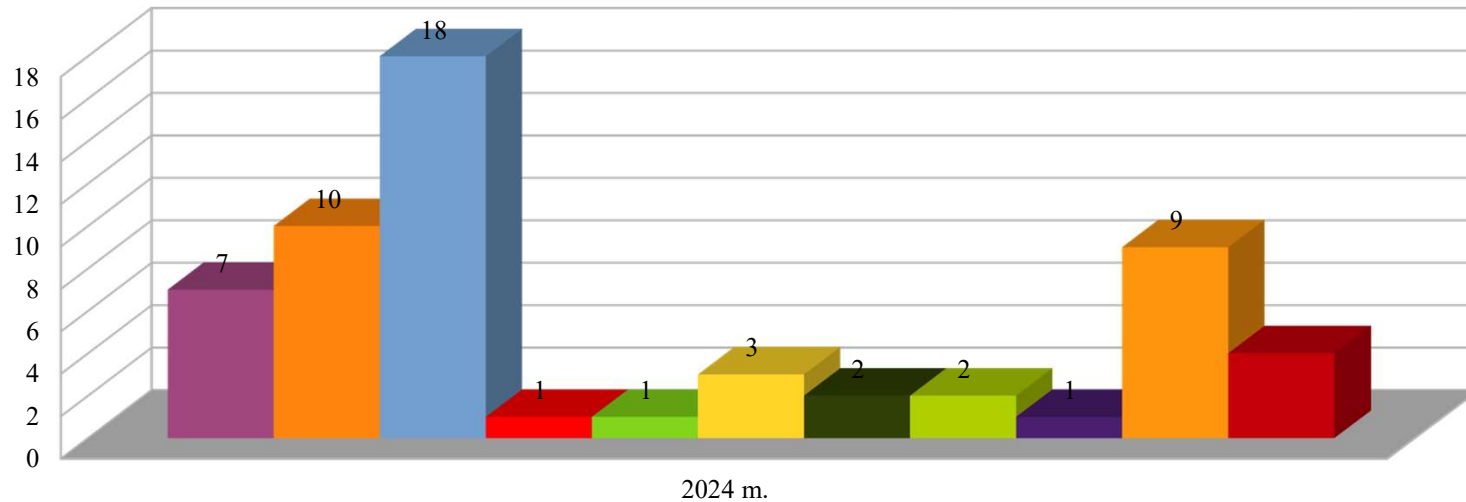
PERSIUNČIAMA KITOMS
INSTITUCIJOMS
NEGRINĖJIMUI PAGAL
KOMPETENCIJĄ

PERSIUNČIAMA
PROKURATŪROS
PADALINIUI NAGRINĖJIMUI
PAGAL KOMPETENCIJĄ

PERSIUNČIAMA KITOMS
INSTITUCIJOMS NEGRINĖJIMUI
PAGAL KOMPETENCIJĄ AR
PERDUODAMA TIRTI
PROKURATŪROS PADALINIUI

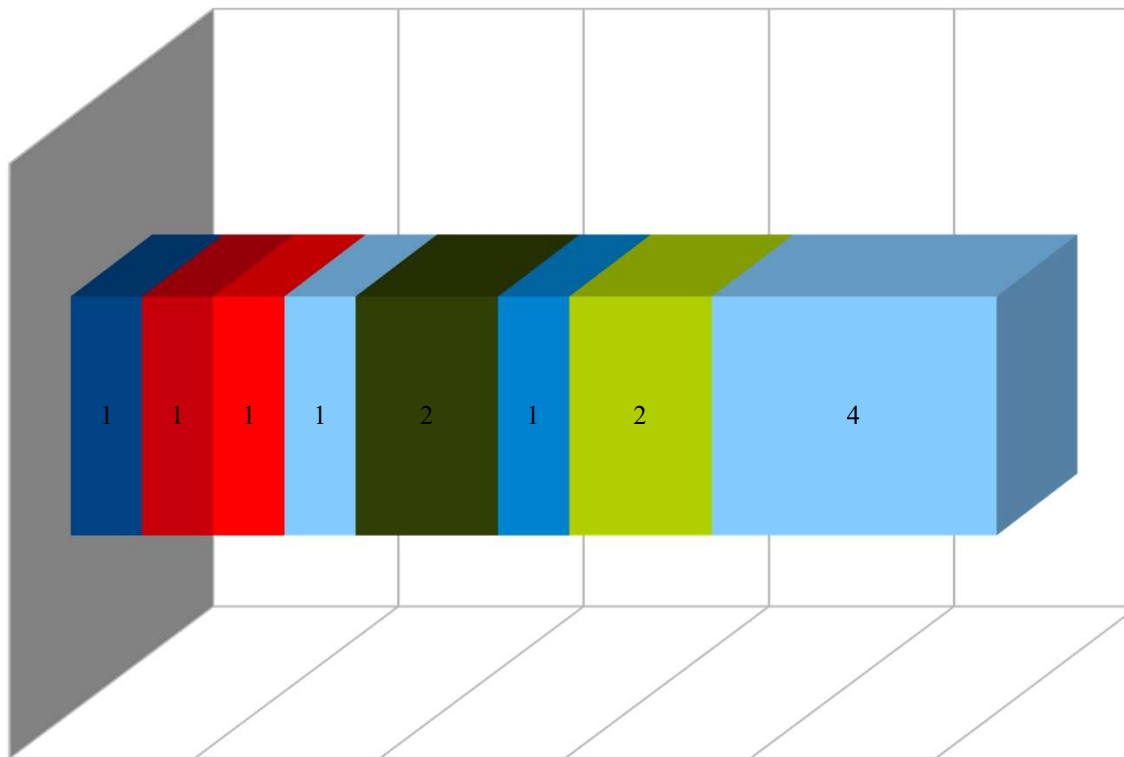
Pranešimuose pateiktos informacijos nagrinėjimo rezultatai 2024 m.

- Vertinama (sprendimai nepriimti)
- Atliekami ikiteisminiai tyrimai*
- Atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą
- Nustatyti asmens duomenų apsaugos pažeidimai
- Nustatyti mokestiniai pažeidimai ir taikytos poveikio priemonės
- Konstatuota, kad įstaigos darbuotojams nėra sukurta psichologiškai saugi darbo aplinka
- Nustatyti darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimai
- Nustatyti darbo saugos pažeidimai ir skirtos baudos
- Atlikus tarnybinį patikrinimą nustatyti pažeidimai ugdymo įstaigoje
- Pažeidimai nenustatyti
- Nesant pakankamai duomenų priimtas sprendimas tyrimo nepradėti

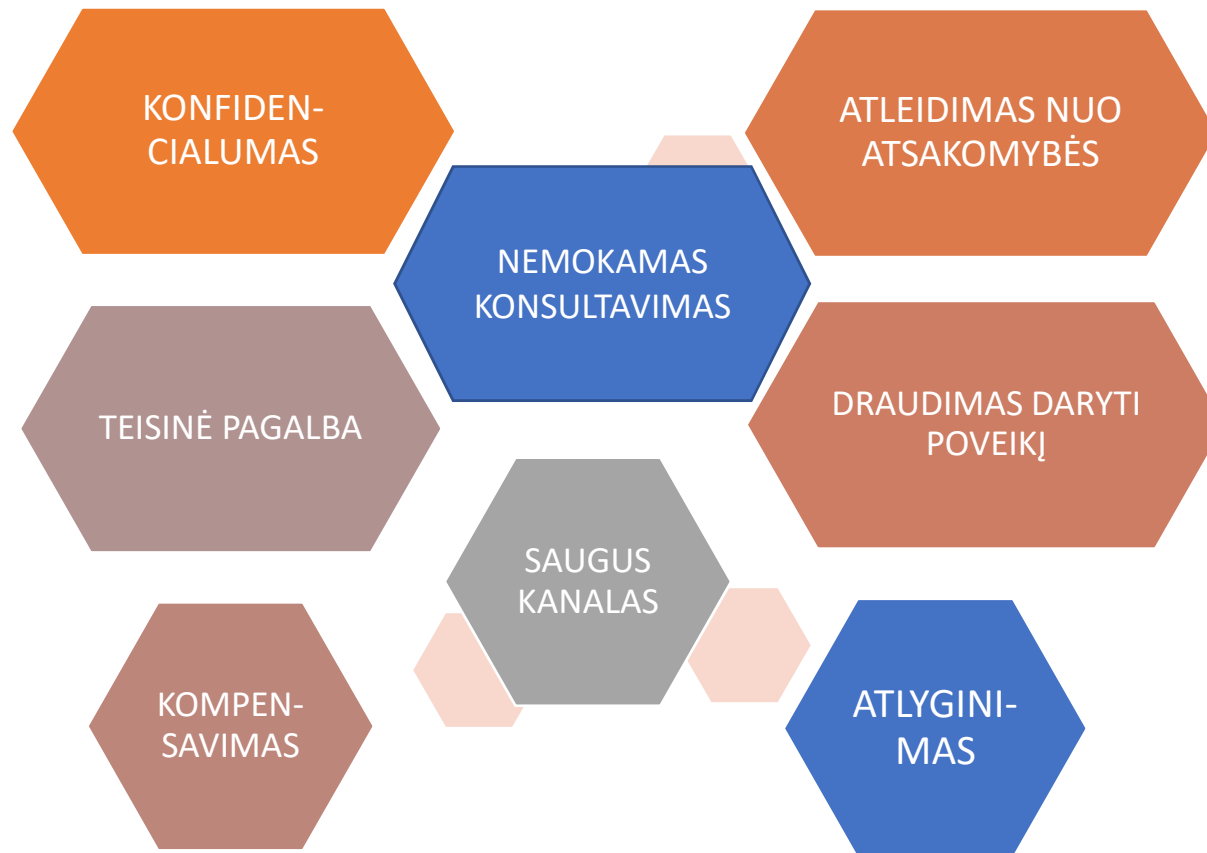
Pagal 2024 m. pateiktus pranešimus ikiteisminiai tyrimai atliekami dėl šių BK numatytų nusikalstamų veikų:

- BK 123-1 str. 1 d.
- BK 198 str. 1 d.
- BK 198-1 str. 1 d.
- BK 220 str. 1 d.
- BK 222 str. 1 d.
- BK 225 str. 2 d.
- BK 228 str. 1 d.
- BK 300 str. 1 d.

SKATINIMO IR PAGALBOS PRIEMONĖS

PRANEŠĖJO STATUSĄ TURINČIAM ASMENIUI TAIKOMOS PRIEMONĖS

KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS

Užtikrinamas nuo informacijos apie pažeidimą pateikimo momento, nepriklausomai nuo to ar suteikiamas pranešėjo statusas

Konfidencialumo užtikrinimas ne visuomet yra absoliutus

Konfidencialumas negali būti tapatinamas su anonimiškumu

PRANEŠĖJO STATUSĄ TURINČIAM ASMENIUI TAIKOMOS PRIEMONĖS

ATLYGINIMAS IR KOMPENSAVIMAS

ATLYGINIMAS

- 2020 metai - pateikti 2 prašymai. Išmokėta 19 000 eurų.
- 2021 metai – pateikti 3 prašymai. Tenkintas 1, išmokėta 5000 eurų.
- 2022 metai – išmokėta 10 000 eurų

KOMPENSAVIMAS

- 2020 metai - pateikti 3 prašymai, išnagrinėtas 1 prašymas. Išmokėta 1950 eurų
- 2021 metai- prašymų negauta, išmokėta 3700 eurų.

KONSULTAVIMO LINIJA PRANEŠĖJŲ APSAUGOS KLAUSIMAIS

Konsultavimo linija veikia darbo
dienomis nuo 8 iki 17 valandos

Konsultacijos nemokamos

Konsultuojami privatūs asmenys ir
įstaigos

Skambinantys asmenys gali išlikti
anonimiški

Linijos numeris +370 5 266 2329

VIEŠINIMO KAMPANIJA

pranesktiesa.lt

 TIESOS
JUNGIKLIS

www.pranesktiesa.lt

 TIESOS
JUNGIKLIS

[Naujienos](#)

[Renginiai](#)

[DUK](#)

[Dokumentai](#)

[Istorijos](#)

[Kontaktai](#)

[Pranešti](#)

[EN](#)

Nebūkite abejingi - **praneškite** tiesą

Visi norėtume, kad egzistuotų tiesos jungiklis, tačiau prie jo — tik Jūsų ranka. Nes tik Jūs galite pranešti apie visuomenei aktualius pažeidimus savo darbo vietoje. Tam reikia sukaupti savyje drąsos. Pateikę pranešimą prokuratūrai turėsite galimybę įgyti pranešėjo statusą ir gauti papildomas apsaugos priemones. Nebūkite abejingi. Praneškite tiesą dabar.

INFORMACINIS STENDAS

- ❖ Informacinis stendas skiriamas įstaigai (įmonei) dviejų mėnesių laikotarpiui.
- ❖ Dėl informacinio stendo galite kreiptis elektroniniu paštu praneseju.apsauga@prokuraturos.lt

SOCIALINĖ REKLAMA ANT VIEŠOJO TRANSPORTO

GAIRĖS PRANEŠĖJAMS BEI VIDINIŲ KANALŲ ADMINISTRATORIAMS

Trumpos gairės pranešėjams

 TIESOS
JUNGIKLIS

www.pranesktiesa.lt

Gairės pranešėjams

 TIESOS
JUNGIKLIS

www.pranesktiesa.lt

 TIESOS
JUNGIKLIS

www.pranesktiesa.lt

Vidinių informacijos apie pažeidimus
teikimo kanalų gairės

VIEŠINIMO KAMPANIJOS NAUDA

- ❖ Pradėjus viešinio kampaniją (per 4 mėnesius) buvo gauta 60 % visų 2023 m. gautų pranešimų.
- ❖ 2023 m. gautų pranešimų skaičius yra 43 % didesnis lyginant su 2022 m. gautų pranešimų skaičiumi.
- ❖ Iki 2024 m. spalio 1 d. buvo gauta beveik 50 % daugiau pranešimų lyginant su gautų pranešimų skaičiumi iki 2023 m. spalio 1 d.
- ❖ Ženkliai išaugo susidomėjimas mokymais – 2023 m. mokymai buvo surengti iš viso 13 viešojo ir privataus sektoriaus įstaigų (įmonių), o 2024 m. mokymai jau įvyko 39 įstaigoms (įmonėms). Taip pat iki 2024 m. pabaigos mokymai suplanuoti dar 11 įstaigų (įmonių).

DĚKOJU UŽ DĚMESÍ

